

Némedi Dénes

Életrajz

1942-ben születtem Debrecenben. A világháború viszontagságai után (amelyekről személyes emlékekkel nem rendelkezem – szerencsére) 1948-ban a debreceni Fűvészkerti iskolában lettem elemista, de minthogy 1949-ben Egerbe költöztünk, általános és középiskoláimat ott végeztem, gyermekkorom élményei és emlékei oda kötődnek. A középiskolát a város legrégebbi állami iskolájában, a Dobó Gimnáziumban végeztem.

Érdeklődésemet és a családi hagyományokat követve bölcsész lettem, a debreceni KLTE-n magyar-történelem szakon kezdtem felsőbb tanulmányaimat, majd különböző próbálkozások után a történelem mellett kötöttem ki, egyszakos történészként végeztem. Szakdolgozatomban az ausztrómarxista Karl Renner és Otto Bauer nemzetfelfogásáról írtam (a dolgozat az egyetem könyvtárában biztos megvan, a saját példányom valahol elkallódott).

Végzés után megnősültem, és két évig a debreceni Kossuth Gimnáziumban tanítottam, változó sikerrel, majd a DOTE Marxizmus-Leninizmus Intézetébe kerültem. Ide az Intézetet akkor vezető Molnár László vett fel azzal, hogy az akkor éledezni kezdő szociológiával fogok foglalkozni. Ebből rövid távon semmi nem lett, Molnár László egy év után elment, én pedig korábbi eszmetörténeti érdeklődésemet követve a Magyar Szemle revíziós nacionalizmusáról írtam meg és védtem meg doktori dolgozatomat 1970-ben (az avatásra később került sor). A dolgozat legfontosabb fejezetei 1972-ben, a Történelmi Szemlében jelentek meg (ld. a publikációs jegyzék 43. tétel).

A szociológiával való 1967-es felületes érintkezés nem múlt el nyom nélkül: sokat olvastam, részt vettem egy méltán elfeledett kutatásban is. Ennek volt aztán az az eredménye, hogy 1973-ban bekopogtam az ELTE akkor alakuló Szociológiai Tanszékére. Némileg magam is meglepődtem, amikor Huszár Tibor szerződéssel alkalmazott – de azzal az elképzeléssel, hogy alapvetően értelmiségtörténeti-eszmetörténeti kutatásokat fogok végezni (doktori disszertációm folytatásaként). Ez részben így is volt, kisebb munkák után ennek lett (egy TMB ösztöndíjjal is megsegített) eredménye a kandidátusi disszertációm, amelyet 1982-ben védtem meg, és amely A népi szociográfia címmel 1985-ben megjelent (lásd a publikációs jegyzék 1. tételét). 1974-ben felköltöztünk Budapestre.

1973 és 1982 között nem pusztán ezzel az inkább történeti témával foglalkoztam. Műveltem magam a szociológia elméletében, részt vettem egy elit kutatás előkészítésében (ebben a témában több tanulmányt is írtam, amelyeket elveszettek hittem, s csak a közelmúltban kerültek újra elő). Minden esetre 1980-ban belevágtam a szociológiatörténet oktatásába, a kezdeti bizonytalankodás után – úgy látom – egyre több eredménnyel.

A témaváltás tükröződött tanulmányaimban is: 1984-től túlsúlyba kerültek a szociológiaelméleti cikkek, valamint több írás tanúskodott a magyar nyilvános diskurzusok kutatásában való részvételemről. Ezek az írások előkészületek voltak egy nagyobb munkához, de ennek befejezéséhez a lökést végül az adta meg, hogy 1991 októbere és 1992 júniusa között 9 hónapot Párizsban, a Centre de sociologie de l'education et de la culture mellett tölthettem. Már itthon írtam egy nagyobb könyvet

(Durkheim. Tudás és társadalom címmel 1996-ban jelent meg az Áron Kiadónál – lásd a publikációs jegyzék 3. tételét) – ennek kéziratát 1994 elején nyújtottam be akadémiai doktori értekezésésként.

1980-tól fokozatosan kapaszkodtam az egyetemi létrán, az adjunktustól a 2001-ben elnyert egyetemi tanári fokozatig. Közben persze adminisztratív-vezetői kötelezettségeim is voltak: betöltöttem tanszékvezetői, intézeti igazgatóhelyettesi, igazgatói funkciókat, 1990-től részt vettem az 1993-ban indult szociológiai PHD képzés előkészítésében. 1993-94-ben a képzés koordinátora voltam, 1994-től én irányítom az elméleti törzstárgy oktatását. 2000 októberétől megbízást kaptam az új szabályozásnak megfelelően átalakult doktori iskola irányítására. Írtam cikkeimet, jártam konferenciákra, a szakmai társaságnak két ízben is elnöke, a szakmai folyóiratnak három évig főszerkesztője voltam – egy szóval csináltam azt, amit egy egyetemi tanárnak csinálni kell.

A 2000-es évek közepe hozott újabb változásokat. Egyfelől rászántam magam, hogy több mint két évtizedes szociológiatörténeti tanulmányaimat összefoglalom. Ebben nagy mértékben segített, hogy 2003 őszén három hónapos kutatóúton voltam az Amerikai Egyesült Államokban a Yale egyetemen, a Fulbright Commission támogatásával. Az eredmény mi más lehetett, mint egy könyv a klasszikus szociológiáról (lásd a publikációs jegyzék 5. tételét). Másrészt 2004 és 2006 között egy OTKA Tudományos Iskolák kutatási program vezetője voltam. A programba ösztöndíjasként és önkéntesként egy ambiciózus és tehetséges fiatal csapatot sikerült megnyerni. A közös munka eredménye egy szerintem impozáns könyv, tanulmánykötet lett (lásd a publikációs jegyzék 139. tételét).

2012-ben bizonyosan meg kell válnom összes hivatalos funkciómtól, a pálya végére érek. Nem vagyok elégedetlen.